

ROZHODNUTÍ

Kárný senát Nejvyššího správního soudu složený z předsedkyně senátu Mgr. Daniely Zemanové a jeho členů: JUDr. Vladimíra Jurky, Mgr. Věroslava Řezáče, JUDr. Aleny Mátlové, JUDr. Josefa Doubka a JUDr. Dalimily Gadasové, ve věci kárného žalobce: **předseda revizní komise Exekutorské komory České republiky**, Husova 8, Brno, proti **JUDr. I. D.**, soudnímu exekutorovi, Exekutorský úřad Zlín, se sídlem Lešetín IV/707, Zlín, rozhodl v neveřejném jednání dne 1. 9. 2010, v řízení o odvolání kárně obviněného soudního exekutora proti rozhodnutí kárného senátu kárné komise Exekutorské komory České republiky ze dne 15. 12. 2003,

t a k t o :

Řízení o odvolání kárně obviněného soudního exekutora proti rozhodnutí kárného senátu kárné komise Exekutorské komory České republiky ze dne 15. 12. 2003 **se z a s t a v u j e .**

O d ů v o d n ě n í :

Předseda revizní komise Exekutorské komory České republiky (dále jen „Exekutorská komora ČR“) podal dne 26. 11. 2003 kárnou žalobu proti JUDr. I. D., soudnímu exekutorovi (dále též „kárně obviněný“), dle které kárně obviněný v rozporu s ustanovením § 306 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku před podáním návrhu na nařízení exekuce k soudu nevyzval povinného ke splnění povinnosti a k tomuto plnění nevyzval ani ručitele, ač mu muselo být známo, že došlo k prodloužení lhůty k plnění dlužníkem na základě notářského zápisu, avšak toto při svém jednání nevzal v úvahu, a tedy v rozporu se zákonem provedl úkony, které měly za následek nařízení exekuce, ačkoli k tomu nebyly splněny všechny zákonem stanovené podmínky.

Rozhodnutím kárného senátu kárné komise Exekutorské komory ČR ze dne 15. 12. 2003, sp. zn. KŽ 16/03, bylo kárné řízení zastaveno a dále rozhodnuto, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů kárného řízení. Proti tomuto rozhodnutí podal kárně obviněný odvolání, které bylo Exekutorské komoře ČR doručeno dne 30. 12. 2003.

Vzhledem k tomu, že v dané věci bylo kárné řízení původně zahájeno Exekutorskou komorou ČR a ke dni účinnosti zákona č. 183/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, tj. ke dni 25. 6. 2009, nedošlo k jeho ukončení, vztahují se na toto řízení přechodná ustanovení k zákonu č. 183/2009 Sb. V daném případě se konkrétně jedná o bod 6. čl. II zákona č. 189/2009 Sb.,

podle kterého se na řízení o odvolání, o kterém nebylo rozhodnuto přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona použijí přiměřeně ustanovení zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců (dále též „zákon č. 7/2002 Sb.“). O odvolání rozhodují senáty, které jednají a rozhodují v řízení ve věcech soudců. Nezamítne-li Nejvyšší správní soud odvolání, napadené rozhodnutí zcela nebo zčásti zruší a sám ve věci rozhodne.

Nejvyššímu správnímu soudu jako soudu kárnému proto byla v souladu s bodem 7. přechodných ustanovení zákona č. 183/2009 Sb. Exekutorskou komorou ČR předána dne 16. 6. 2010 spisová dokumentace k věci původně vedené pod sp. zn. KŽ 16/03, v řízení o kárné odpovědnosti soudního exekutora JUDr. I. D.

Z obsahu předložené spisové dokumentace kárný senát Nejvyššího správního soudu zjistil, že řízení o odvolání kárně obviněného proti rozhodnutí kárného senátu kárné komise Exekutorské komory ČR ze dne 15. 12. 2003, bylo na základě rozhodnutí prezidia Exekutorské komory České republiky jako odvolacího orgánu ze dne 6. 10. 2004, sp. zn. KŽ 16/03, přerušeno z důvodu probíhajícího trestního řízení vedeného u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 4 T 102/2004.

Trestní stíhání kárně obviněného pro trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákon“) a pomoc k trestnému činu lichvy podle § 10 odst. 1 písm. c), § 253 odst. 1 trestního zákona, bylo pravomocně skončeno rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 30. 6. 2005, č. j. 4 T 102/2004 - 1020, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 24. 10. 2005, č. j. 2 To 870/2005 - 1048. Okresní soud v Olomouci rozhodl uvedeným rozsudkem tak, že obžalovaný JUDr. I. D. se podle § 226 písm. b) zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“) zprošťuje obžaloby; odvolání státního zástupce proti tomuto rozsudku bylo shora uvedeným usnesením Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, jako nedůvodné zamítnuto.

Jak již bylo uvedeno výše, na řízení o odvolání, o kterém nebylo rozhodnuto přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se přiměřeně použijí ustanovení zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců. O odvolání rozhodují senáty, které jednají a rozhodují v řízení ve věcech soudců.

Podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb., ve znění účinném do 31. 10. 2009, má-li senát za to, že skutečnosti, které se soudci, předsedovi soudu, místopředsedovi soudu, předsedovi kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu nebo státnímu zástupci kladou za vinu, mají znaky trestného činu nebo přestupku anebo jiného správního deliktu, kárné řízení přeruší a věc postoupí příslušnému orgánu; obdobně postupuje i tehdy, dozví-li se, že pro tentýž skutek je vedeno proti soudci, předsedovi soudu, místopředsedovi soudu, předsedovi kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu nebo státnímu zástupci trestní stíhání nebo správní řízení. Přerušeni kárného řízení trvá do právní moci rozhodnutí orgánu, jemuž byla věc postoupena podle odstavce 1. Po právní moci tohoto rozhodnutí senát pokračuje v řízení, má-li zato, že postih ve správním nebo trestním řízení není dostačující; jinak kárné řízení zastaví (§ 15 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb.).

V dané věci tak je třeba zodpovědět otázku, zda v důsledku toho, že kárně obviněný soudní exekutor byl v pravomocně ukončeném trestním řízení zproštěn obžaloby, jsou v dané věci namíste obavy z porušení zásady *ne bis in idem*. Ustanovení § 15 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb. umožňuje souběh postihů za skutek, v němž je současně shledáváno kárné obvinění i trestný čin pouze za předpokladu, že postih v trestním řízení není dostatečný; jinak ukládá kárné řízení zastavit. Je tedy nutno vyřešit, zda shora uvedený rozsudek Okresního soudu v Olomouci, jímž byl obviněný JUDr. I. D. zproštěn obžaloby, má mít závazné důsledky také v jiném řízení vedeném o totéž skutku (zde v řízení kárném), a s tím související otázku, zda se zásada *ne bis in idem*, podle které nesmí být nikdo trestně stíhán opětovně pro týž skutek, váže na skutek samotný a jeho totožnost nebo pouze na právní kvalifikaci tohoto skutku a její totožnost. V posuzované věci totiž není pochyb o totožnosti skutku popsáno v pravomocném zprošťujícím rozsudku Okresního soudu v Olomouci a skutku, který je předmětem kárné žaloby, neboť veškeré skutečnosti vytýkané obviněnému kárnou žalobou jsou popsány také ve skutku, pro který bylo vedeno a následně pravomocně ukončeno trestní stíhání kárně obviněného soudního exekutora. Skutek, pro který byl kárně obviněný pravomocně zproštěn obžaloby, je dokonce širší, než skutek vymezený kárnou žalobou.

Zásada *ne bis in idem* je ústavně zakotvena v čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, podle kterého nemůže být nikdo trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Téměř identicky je tato úprava promítnuta do § 11 odst. 1 písm. f) trestního řádu, podle kterého trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno proti tomu, proti němuž dřívější trestní stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno.

Co se rozumí skutkem, pro který nelze opakovaně vést trestní stíhání, není v obecné rovině zákonem definováno. Zákon ponechává vymezení tohoto pojmu soudní praxi, která vychází z toho, že skutkem je určitá událost ve vnějším světě charakterizovaná určitým jednáním a jeho následkem. Za jeden skutek se v nauce i právní praxi považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním (k tomu srovnej např. již rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 1984, sp. zn. 3 Tz 6/84, publikovaný pod č. 8/1985 Sb. rozh. tr.). Z hlediska zásady *ne bis in idem* je pro posouzení toho, zda jde o tentýž skutek, klíčovým rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 10. 2. 2009, č. 14939/03, ve věci *Zolotukhin vs. Rusko*. V tomto rozhodnutí se velký senát ESLP pokusil o sjednocení své vnitřně rozporné judikatury k čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (publikována pod č. 209/1992 Sb.), kdy se přiklonil ke kritériu zastávanému českým trestním řádem a českou trestněprávní naukou, podle které je pro posouzení toho, zda jde o týž skutek, zcela irelevantní právní posouzení skutkových okolností (právní kvalifikace) a rozhodující je totožnost skutku, a to alespoň v jeho podstatných rysech.

Článek 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod v českém překladu publikovaném ve Sbírce zákonů stanoví, že nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu. Nejvyšší soud se k výkladu tohoto ustanovení vyjádřil ve svém rozhodnutí ze dne 30. 10.

2008, sp. zn. 1 Skno 10/2008, dostupném na www.nsoud.cz, tak, že „[...] tento překlad není úplně přesný, neboť ve srovnání s originálem v angličtině a ve francouzštině nepřesně užívá českých termínů trestný čin, trestní řízení, odsouzení a rozsudek. Tím pozměňuje i celkový význam textu citované právní normy. Podstatná je především ta skutečnost, že slovo 'delikt' (v anglickém znění 'offence' a ve francouzském znění 'infraction') zaměňuje za slovo trestný čin (v anglickém znění 'criminal offence' a ve francouzském znění 'infraction criminelle'). Za určující a směrodatnou je však třeba považovat původní (originální) verzi v anglickém a ve francouzském jazyce a v návaznosti na to i skutečnost, že anglickému termínu 'offence' a francouzskému termínu 'infraction' v češtině odpovídají termíny trestný čin i přestupek, případně i disciplinární delikt“.

V souvislosti s výše uvedeným rovněž nelze opomenout, že ačkoli judikatura ESLP relativně dlouhou dobu setrvala na závěru, že otázky kárného řízení soudců a státních zástupců jakožto zvláštní disciplinární řízení nespádají pod jurisdikci čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), byl tento názor zásadně prolomen rozhodnutím ESLP ze dne 14. 4. 2007 ve věci *Vilho Eskelinen a další vs. Finsko*. V tomto rozhodnutí ESLP přijal nová kritéria pro aplikaci čl. 6 Úmluvy na vztahy mezi státem a jeho zaměstnanci, z nichž vyplývá, že čl. 6 Úmluvy není aplikovatelný pouze v případech, kdy jsou současně splněny následující dvě podmínky: a) přístup k soudu je v předmětných věcech vyloučen na základě vnitrostátního práva; b) vyloučení tohoto přístupu k soudu musí spočívat na objektivních důvodech souvisejících se zájmy státu. Tento názor pak byl jednoznačně potvrzen také v rozsudku ESLP ze dne 5. 2. 2009 ve věci *Olujić vs. Chorvatsko*, v němž soud aplikoval kritéria vyslovená ve věci *Eskelinen* na disciplinární řízení se soudci a přiznal účastníkům těchto řízení ochranu dle čl. 6 Úmluvy. V souladu s judikaturou ESLP tak je možno kárný návrh vznesený podle zákona č. 7/2002 Sb. a na jeho základě vedené řízení považovat za trestní obvinění v širším slova smyslu dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, na které je nutno vztáhnout zásadu *ne bis in idem* zakotvenou v čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě, tj. právo nebýt souzen nebo trestán dvakrát za tentýž čin. V této souvislosti je nutno konstatovat, že ačkoli se shora citovaná judikatura ESLP primárně týká disciplinárního řízení soudců, je možno ji dle názoru kárného senátu Nejvyššího správního soudu nepochybně vztáhnout také na disciplinární (kárná) řízení ve věcech soudních exekutorů. Postavení soudních exekutorů je totiž v mnohém obdobné postavení soudců, neboť úkony soudního exekutora prováděné v exekučním řízení se podle § 28 zákona č. 120/2001 Sb., exekučního řádu, považují za úkony exekučního soudu. Ohledně uplatnění zákazu *ne bis in idem* v kárném řízení není důvodu mezi oběma skupinami činit rozdíly.

Nejvyšší soud dále ve svém rozhodnutí ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 1 Skno 10/2008, připomenul, že některé smluvní strany Úmluvy se takto široký dopad zásady *ne bis in idem* pokusily omezit pouze na případy řízení o trestných činech tím, že učinily k čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě výhradu, že zákaz dvojího stíhání a potrestání se týká jen řízení o trestných činech podle vnitrostátního práva. ESLP však uvedené výhrady neuznal s tím argumentem, že nesplňují podmínky čl. 64 (nyní čl. 57) Úmluvy (k tomu srovnej např. rozsudek ESLP ze dne 23. 10. 1995, ve věci *Gradinger vs. Rakousko*). Z hlediska dosahu zásady *ne bis in idem* tak je na základě výše uvedeného zřejmé, že tato se neváže pouze k pojmu trestný čin, ale dopadá též na činy kvalifikované vnitrostátním právem jako přestupky či jiné správní delikty, případně též disciplinární delikty (k tomu srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 5 Tdo 166/2006, dostupné na www.nsoud.cz).

Stejně tak je s ohledem na výše uvedené možno učinit závěr, že přímá aplikace čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě je v konkrétním případě odvislá od toho, zda v různých řízeních (zde v řízení trestním a řízení kárném) bylo rozhodnuto, resp. se opětovně vede řízení, o tomtéž skutku. Dle názoru kárného senátu Nejvyššího správního soudu se o takový případ jedná i v nyní posuzované věci. Vzhledem k tomu, že kárně obviněný soudní exekutor byl Okresním soudem v Olomouci pro shodně vymezený (totožný) skutek pravomocným rozsudkem, který nebyl později zrušen cestou mimořádných opravných prostředků, zproštěn obžaloby, došlo ve smyslu čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě k založení překážky věci pravomocně rozsouzené. Ustanovení § 15 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb., které připouští dvojí postih téhož skutku, tak je s ohledem na čl. 10 Ústavy České republiky neaplikovatelné, neboť stanoví něco jiného než mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

Z tohoto důvodu kárný senát Nejvyššího správního soudu rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí, že se řízení o odvolání kárně obviněného soudního exekutora proti rozhodnutí kárného senátu kárné komise Exekutorské komory ČR ze dne 15. 12. 2003 zastavuje.

P o u č e n í: Odvolání proti rozhodnutí v kárném řízení **n e n í** přípustné.

V Brně dne 1. září 2010

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně kárného senátu
pro řízení ve věcech soudců